

לשמוע קול תורה – פסוק השבוע

פרשת מסעי

לביתו או למעמדו?

מה דינו של איש ציבור – מנהיג קהילה, רב, ראש עיר או חבר כנסת – שחטא ופשע, נתפס ונענש: האם לאחר ששילם את חובו לחברה הוא רשאי לחזור לתפקידו הקודם, לכבוד שהיה מנת חלקו, או שמוטל עליו לשוב בצנעה לביתו, להקטין את עצמו ולהישאר רחוק מעין הציבור עד יום מותו?

יש שטוענים שחובה עלינו, יהודים רחמנים בני רחמנים, לחמול ולמחול. אמנם חטא האדם וגרם נזק לזולתו, אולם הואיל ושילם כבר על מעשיו יש לאפשר לו לפתוח דף חדש בחייו, ואין להעניש אותו בעונש נצחי. אחרים טוענים כי אסור לכבד את החוטא בשום אופן, וודאי שלא לתת לו משרות עם אחריות. לדידם נדרש החוטא להודות על עצם האפשרות שניתנה לו לשוב לביתו, וכל כבוד שיוענק לו מעבר לכך יהיה דוגמא רעה לחברה וסטירת לחי לקורבנות שנפגעו ממנו.

בשאלה זו, האקטואלית כל כך בימינו, נחלקו בגמרא (מכות יג, א) רבי מאיר ורבי יהודה. יסוד מחלוקתם טמון בהבנת פסוק מפרשתנו.

פרשת מסעי דנה באדם שהרג בשוגג וחויב לגלות לעיר מקלט. על הגולה חל איסור מפורש לצאת מעיר מקלטו עד מות הכהן הגדול, אך עם מות הכהן הגדול רשאי הוא לשוב לביתו: "כִּי בְעִיר מְקַלְטוֹ יָשֵׁב עַד מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וְאַחֲרֵי מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל יָשׁוּב הָרֹצֵחַ אֶל אֶרֶץ אֲחֻזָּתוֹ" (במדבר לה, כח).

הרוצח בשגגה שב "אל ארץ אחוזתו", ונחלקו רבי מאיר ורבי יהודה עד היכן שב. רבי יהודה מדגיש את המילה "ארץ", וקובע כי אמנם אל ארצו חוזר הרוצח, אך למעמדו איננו חוזר. רבי מאיר לעומתו מדגיש שהוא חוזר "אל ארץ אחוזתו", כלומר למעמדו הקודם.

ומהי ההכרעה? הרמב"ם פוסק שהרוצח בשגגה חוזר לארצו ואינו חוזר לשררה שהייתה מנת חלקו.

אנו נוסיף שאמנם לשררה אין הוא חוזר, אך מכול וכול אין לנדותו.

שאל דוד בוצ'קו

